

www.lvkk.nl

LVKK | Dr. Nassaulaan 3a | 9401 HJ Assen | Tel 059 229 50 40 | info@lvkk.nl | www.lvkk.nl

Jongeren;

Toekomstmakers van het dorp

In gesprek met jonge dorpsbewoners in 10 Nederlandse provincies

Inleiding

In veel dorpen leven vragen over het thema jongeren. Veel dorpsverenigingen, besturen van dorpshuizen en dorpsraden willen de jonge generatie beter kunnen betrekken. Zij zijn bang om het contact met deze groep kwijt te raken. Ze hebben bijvoorbeeld moeite om jonge vrijwilligers te vinden. Maar zij maken zich ook zorgen over de leefbaarheid van het dorp in de toekomst. Hoe moet het verder als het dorp vergrijsd en jonge mensen een minder actieve rol hebben?

Die zorgen zijn begrijpelijk. De provinciale leden* van de LVKK valt het ook op. Het lukt steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden. Daardoor blijven bestaande besturen en raden langer zitten. En ontstaat soms een nog groter gat met de jongere generaties. Dit fenomeen zien we niet alleen bij dorpshuizen en dorpsorganisaties, maar ook bij sportverenigingen en culturele organisaties. En het probleem bestaat al langer. In 2020 kwam de LVKK nog met een uitgave over 'Ruimte voor jongeren'. De boodschap in die uitgave is ook nu nog nuttig.

Tegelijkertijd zijn er de laatste jaren ook dingen veranderd. Zo is het thema wonen nog belangrijker geworden. In 2024 liet de LVKK uitgave 'Wonen in een krachtige gemeenschap' dit goed zien. In steeds meer dorpen zien we de jonge bewoners met tegenzin vertrekken. Het lijkt erop dat jongeren liever dan voorgaande generaties in hun dorp blijven. Maar dit lukt

moeilijker. De huizen in dorpen zijn groot. En duur. Er is weinig huuraanbod. En er wordt weinig bijgebouwd voor starters. Daardoor lukt het deze groep moeilijker om te blijven.

Ook jongeren die zich inzetten voor hun dorp vertrekken. Dat zet extra druk op de leefbaarheid. Hoe kan zo de school openblijven? Hoe kan de voetbalvereniging blijven bestaan? En als dat al lukt, wie gaat zich er dan vrijwillig voor inzetten?

Deze serieuze vragen spelen in veel dorpen. Daarom besloot de LVKK om opnieuw met dit thema aan de slag te gaan. Afgelopen jaar (2024) gingen wij in tien provincies in gesprek met een groep jonge dorpsbewoners (*zie kaart pag 22*). Soms waren zij al actief in hun dorp. Soms juist helemaal niet. In de gesprekken ging het over wat deze groep van hun dorp vindt. Wat gaat er goed en wat kan er beter? Hoe zijn jonge bewoners betrokken bij het dorp? Hoe kan dat beter? En wat kunnen dorpsbewoners, de overheid, en organisaties als de LVKK doen?

Voor wie is deze uitgave

Deze uitgave richt zich op onze achterban van dorpsorganisaties en dorpshuizen. Het geeft antwoord op de vragen hierboven. Maar centraal staat de vraag hoe jonge bewoners een actieve rol in hun dorp kunnen spelen! Want zonder jongeren heeft een dorp geen toekomst.

Steekproef

Binnen dit project is het gelukt om een breed scala aan jonge dorpsbewoners te spreken. Dit was vooraf ook de bedoeling. Het doel was om een goede verdeling te hebben qua gender, leeftijdsopbouw, opleidingstypen en de mate waarin zij al actief waren in het dorp. In totaal spraken we 40 jonge dorpsbewoners. Evenveel mannen als vrouwen. De jongste persoon was 12 en de oudste 30. We spraken zowel jonge dorpsbewoners met een theoretische als met een praktische opleiding. Ook spraken we jonge dorpsbewoners die al heel actief zijn in hun dorp. Maar ook jonge dorpsbewoners die minder of niet actief zijn. In deze gids staan verhalen over alle gesprekken. Hier zitten mooie voorbeelden tussen van dorpen waar de jonge generatie actief meedoet. Hopelijk helpt dit om met dit thema aan de slag te gaan.

De contacten met jonge dorpsbewoners zijn op verschillende manieren tot stand gekomen. In 6 van de 10 provincies zijn mensen direct benaderd om mee te doen. Er was dan al

contact vanuit een eerder werkbezoek (Zeeland), persoonlijke contacten (Friesland) of vanuit de maatschappelijke verdediging van het proefschrift van de auteur (Drenthe). Soms kwam dit dorp of organisatie naar voren uit een online zoektocht naar actieve jonge dorpsbewoners (Limburg, Noord-Brabant en Zuid-Holland). In 4 van de 10 provincies (Gelderland, Noord-Holland, Overijssel en Groningen) zijn de contacten gelegd via provinciale lidorganisaties van de LVKK. Zij hadden dan al contact met deze jonge dorpsbewoners. (*Zie kaart NL voor de spreiding op pag 22*)

Naast deze uitgave, is er ook een manifest over jongeren op het platteland. Tijdens de gesprekken stuurden veel jonge dorpsbewoners aan op actie. Zij willen de politiek opzoeken, zodat deze iets gaat doen met hun zorgen. En zij willen vaker met elkaar in gesprek. Met deze beide thema's gaat de LVKK in 2025 aan de slag.

Jongeren en hun kijk op het dorp

Voor ons onderzoek spraken we jonge dorpsbewoners met verschillende leeftijden en achtergronden. Toch heeft het grootste deel van hen een duidelijke binding met het dorp. Het is de plek waar zij thuis zijn en zich thuis voelen. Ook als zij voor werk of studie veel buiten het dorp moeten zijn. Een groot deel van de jonge dorpsbewoners die wij spraken hoopt er in de toekomst te blijven wonen.

Die binding wordt deels verklaard door activiteiten die jonge dorpsbewoners ondernemen. Een aanzienlijk deel van hen is actief in het verenigingsleven of zet zich op andere manieren vrijwillig in. Wat hen bindt, is hun betrokkenheid bij hun dorp en hun wens om iets bij te dragen aan de gemeenschap. Sommigen zetten zich in vanuit een persoonlijke motivatie, anderen zijn er geleidelijk ingerold. Daarnaast zijn ook vrienden en familie een belangrijke reden om aan het dorp gebonden te willen blijven.

Ondanks de positieve binding met het dorp, zijn er vaak wel kritiekpunten op het wonen in een dorp. Volgens enkelen is er te weinig te doen. Belangrijker is dat de sterke sociale binding als nadeel heeft dat dorpsgenoten ook over elkaar praten. Het 'geklets' dat hieruit

voortkomt, beschrijven veel jonge dorpsbewoners als een nadeel van het wonen in hun dorp. Maar het is niet vaak een reden om te willen vertrekken. Als jongeren dat willen, komt dat meestal door de studie- of carrière-mogelijkheden. Omdat veel jonge dorpsbewoners willen blijven, lijkt het voor dorpsorganisaties aantrekkelijk om zich vooral te richten op die groep.

“Je werkt samen met kinderen die je normaal niet zo vaak spreekt”

In het Limburgse Stramproy gingen we langs bij hun Jeugddorpsraad. We spraken met zes van de tien leden: Tuur (14), Sid (14), Sien (13), Sam (12), Isa (12) en Lynn (14). Begeleiders Imke (21) en Sven (22) waren ook aanwezig.

De Jeugddorpsraad organiseert activiteiten voor de jeugd in Stramproy. Wat zij bedenken, voeren ze zelf uit. Op dit moment werken ze aan de Roojer Jeugd Quiz. Ze doen zelf de promotie, bedenken de vragen en maken de presentatie en posters. Eerder organiseerden ze een grote sportdag met 75 deelnemers. Soms denken ze ook mee met de gemeente Weert over jeugdzaken.

De Jeugddorpsraad werd in 2016 opgericht. De toenmalige Jeugdprins wilde niet alleen rond Vastelaovend activiteiten organiseren, maar het hele jaar door. Omdat de Prins in de Dorpsraad zat, richtten ze samen de Jeugddorpsraad op. De raad bestaat uit tien leden en vergadert maandelijks. Een lid dat stopt, zoekt zelf een vervanger. Tot nu toe werkt dit goed. Tuur wilde bijvoorbeeld al langer meedoen en was blij toen hij werd gevraagd. Begeleiders Imke en Sven zaten ooit in de eerste Jeugddorpsraad en begeleiden nu de nieuwe generatie. De leden vinden opgroeien in Stramproy fijn. Je kent er iedereen en er is veel te doen. Maar er zijn ook nadelen, zoals de lange fietstocht naar school. Het leuke aan de Jeugddorpsraad is dat je in contact komt met kinderen met wie je normaal minder omgaat. Het is gezellig en je kunt echt iets doen voor de jeugd in het dorp. Sommige leden hopen later zelf begeleider te worden, net als Imke en Sven.

Toch ervaren ze ook wel eens problemen. Zo wilden ze een kartwedstrijd organiseren, de Grand Prix van Rooj. Dit zou een groot evenement worden met steun van lokale ondernemers en verenigingen. Ondanks dat ze de vergunning op tijd aanvroegen, stelde de gemeente steeds

nieuwe eisen. Kort voor het evenement kregen ze definitief te horen dat de vergunning niet werd verleend. Dit was een teleurstelling, zeker omdat er al veel werk in zat. Het motiveert ook niet om je in te zetten als vrijwilliger.

De Jeugddorpsraad hoopt dat de LVKK zich inzet voor minder regeldruk, zeker voor initiatieven van jonge vrijwilligers. Ook hopen ze dat het concept van een Jeugddorpsraad verder verspreid wordt, zodat ook jeugd in andere dorpen een stem krijgt.

Actieve jonge dorpsbewoners en waarom zij zich inzetten

Bestuurlijk actief

De jonge dorpsbewoners die wij spraken zetten zich op allerlei manieren in voor hun dorp. Een gedeelte is bijvoorbeeld bestuurlijk betrokken. Dit zijn jonge dorpsbewoners die plaatsnemen in de dorpsraad, het bestuur van de dorpsvereniging of het bestuur van het dorpshuis. Deze groep is relatief klein en heeft vaak een meer theoretische achtergrond. Zij draaien hun hand niet om voor vergaderingen en de klassieke invulling van een dorpshuis of dorpsorganisatie. Deze jonge dorpsbewoners proberen zich vaak ook in te zetten voor thema's die hun leeftijdsgenoten belangrijk vinden. In een dorpsraad of -vereniging gaat het vaak om wonen. In een dorpshuis vaker over het betrekken van hun leeftijdsgroep. Maar deze groep is dus klein en groeit in veel dorpen onvoldoende om alle bestuurlijke taken op te vangen. Dat is ook een van de redenen voor het samenstellen van deze gids.

Praktisch actief

Een aanzienlijke groep jonge dorpsbewoners zet zich op een praktische manier in voor de eigen gemeenschap. Bijvoorbeeld door het organiseren van evenementen. Zo organiseren jonge dorpsbewoners dorpsfeesten, dorpsquizen of sportdagen. Soms gebeurt dit vanuit een dorpsvereniging, maar vaak ook vanuit andere verbanden. Bijvoorbeeld vanuit een sportvereniging, een KPJ (vooral in het Zuiden van Nederland) of vanuit eigen initiatief. Ook zijn jonge dorpsbewoners vaker betrokken als lid of trainer binnen een sportvereniging. En een deel richt zich op praktische projecten, zoals het realiseren van een speeltuin of beweegpark.

Jonge dorpsbewoners die praktisch actief zijn, willen ook resultaat zien van hun werk. Zij hebben vaak minder met vergaderen en willen vooral doen. Ook zien deze jonge mensen het als voordeel dat projecten of evenementen vaak tijdelijk zijn. Na het organiseren van een dorpsfeest is het weer een hele tijd wat rustiger. Omdat jonge mensen vaak volle agenda's hebben, helpt het als zij drukke en rustige periodes kunnen afwisselen.

Redenen van inzet

Jonge dorpsbewoners hebben verschillende redenen om zich actief in te zetten voor hun eigen dorp. Intrinsieke motivatie is de belangrijkste. Dit betekent dat jonge mensen iets bijdragen aan de gemeenschap, omdat zij zich daar onderdeel van voelen. Wanneer zij ervaren dat zij hier waardering voor terugkrijgen helpt het ook mee.

Een andere belangrijke reden kan zijn dat jonge mensen denken iets toe te voegen aan de bestaande groep vrijwilligers. Vooral jonge dorpsraadsleden willen benoemen dat zij aandacht willen geven aan de thema's die leven onder hun leeftijdsgenoten in het dorp. Zij willen daarmee ook proberen om het beleid van bijvoorbeeld de gemeente te beïnvloeden. Maar soms brengen jongeren ook vaardigheden mee die tot dat moment ontbreken in een raad, bestuur of vereniging. Bijvoorbeeld op digitaal vlak.

Een andere reden om actief te worden ligt in het opdoen van nieuwe vaardigheden. Het gaat dan bijvoorbeeld om organiseren, onderhandelen en samenwerken. Die leermomenten ontstaan ook door contact met vrijwilligers met een andere leeftijd of perspectief. En in het contact met organisaties als de gemeente.

Redenen om niet actief te worden

Naast redenen om wel actief te worden, zien de jonge mensen met wie wij spraken ook redenen om niet actief te worden in het dorp. Deze redenen komen deels vanuit jongeren die nu niet actief zijn. Maar sommige voorbeelden komen ook van wel actieve jongeren. Het gaat dan om dingen waar zij als jonge actieve dorpsbewoners tegenaan lopen. En die het minder aantrekkelijk maken om zich in te zetten voor het dorp.

Weinig inspraak en waardering

Dit is de meest genoemde reden waarom jonge mensen niet actief worden. En onder actieve jonge dorpsbewoners is het een veelgenoemd kritiekpunt. In behoorlijk wat dorpsorganisaties en dorpshuizen zitten veel ervaren bestuurders. Die ervaring kan deze organisaties veel brengen. Maar het kan jonge bewoners ook het gevoel geven dat zij weinig inspraak zullen hebben. En soms blijkt dat in de praktijk ook echt zo te zijn. Dat is een aandachtspunt voor dorpsorganisaties die aantrekkelijker willen zijn voor jonge mensen.

Daarbij zijn er bepaalde ondervertegenwoordigde groepen die extra aandacht verdienen. Zo zijn er in dorpsraden en dorpshuisbesturen meer mannen dan vrouwen actief. En meer mensen die al langer in het dorp wonen dan relatieve nieuwkomers. Voor een aantal jonge dorpsbewoners die wij spraken brengt dat bezwaren met zich mee. Zo zijn er jonge vrouwen die het gevoel hebben dat (mannelijke) bestuurders hen niet serieus zouden nemen. Dat is voor hen een reden om zich niet te melden in een dorpsraad of dorpshuisbestuur. Ook zijn er

jonge mensen die zich een buitenstaander voelen omdat zij niet in het dorp zijn geboren en getogen. Voor hen voelt het wel eens dat alleen dorpsgenoten die er al veel langer wonen inspraak hebben in het dorp. Dat vormt voor hen een barrière om zich zelf te melden.

Dan is er nog de gebrekkige waardering vanuit het dorp. Dit is een pijnpunt voor jonge dorpsbewoners die juist heel actief zijn. Zij hebben het gevoel dat veel dorpsgenoten vooral kritisch zijn op de inspanningen van actieve vrijwilligers. In het dorp wordt dan wel geclaimd dat er een hechte gemeenschap bestaat en dat iedereen voor elkaar klaarstaat. Maar in de praktijk zijn dit altijd dezelfde mensen. En die krijgen soms ook nog negatieve reacties. Door een ervaren gebrek aan waardering dreigen zij af te haken.

Aantrekkelijker worden voor jonge dorpsbewoners

Wat kunnen dorpshuizen en dorpsraden doen om aantrekkelijker te zijn voor jonge dorpsbewoners?

Over deze belangrijke vraag is ook gepraat met jonge dorpsbewoners door heel Nederland. Er zijn verschillende manieren om dit aan te pakken. Die werken niet voor alle jongeren en hoeven ook niet allemaal te worden toegepast. In algemene zin is het altijd goed om het gesprek aan te gaan met jonge dorpsbewoners. Dit zorgt op zijn minst voor beter onderling contact en begrip. Het kan ook nieuwe ideeën opleveren en mogelijk zelfs jonge mensen die zich actief willen inzetten.

Daarnaast geldt dat ideeën die helpen om nieuwe vrijwilligers aan te trekken, ook kunnen helpen om bestaande jonge vrijwilligers te behouden. Zo zijn ruimte voor ideeën, waardering en flexibiliteit ook direct van meerwaarde voor bestaande actieve jonge dorpsbewoners.

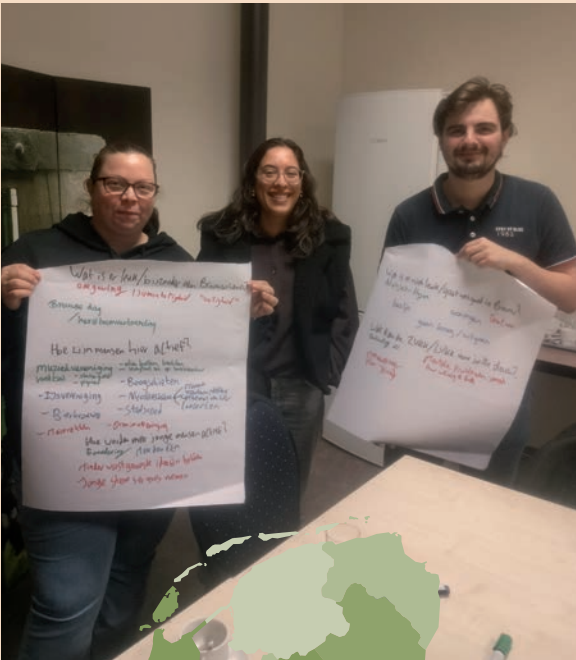
“Je moet de stem van jonge bewoners wel serieus nemen”

Brouwershaven is een kleine stad met 1.250 inwoners op het Zeeuwse eiland Schouwen-Duiveland. Voor het jongerenproject spraken wij er met Leila, Adilla en Mischa over hun ervaringen.

Brouwershaven is een hechte gemeenschap waar iedereen elkaar kent. Dit zorgt voor veiligheid en betrokkenheid. Mensen en organisaties helpen elkaar. Leila vertelt dat de basisschool bijvoorbeeld wel eens stoelen leent van de voetbalclub. Vrijwilligers organiseren er mooie evenementen. Dit zijn bijvoorbeeld de jaarlijkse Kerstbomenverbranding en de Brouwse Dag in Juli. Dan komen muzikanten samen en leren zij in één dag een muziekstuk, om eind van de dag samen een concert te geven. Mischa zet zich onder andere in voor de Brouwse Dag en in de Stadsraad, waar hij met twee anderen de stem van jonge bewoners vertolkt. Jonge bewoners van Brouwershaven zijn vaker bereid zich in te zetten voor de gemeenschap. Maar dat gaat niet altijd vanzelf. Het zou helpen als hun ideeën ook echt een plek krijgen. Dit kan makkelijker als meerdere jonge bewoners tegelijk actief worden, zoals in de Stadsraad.

De slechte OV-verbinding is een grote uitdaging. De bus rijdt maar tot 18.00 uur en is onbetrouwbaar, wat studeren lastig maakt. Mischa moet bijvoorbeeld voor 07.00 uur de bus nemen om op tijd in Rotterdam te zijn. Op de terugweg moet hij worden opgehaald, omdat er geen late verbindingen zijn. Daarnaast is er een tekort aan woningen voor starters, waardoor jonge mensen moeite hebben om in Brouwershaven te blijven wonen. Het verdwijnen van ontmoetingsplekken draagt bij aan eenzaamheid onder jongeren. Waar vroeger uitgaansplekken waren, moeten jongeren nu 's avonds ver fietsen naar Renesse.

De vraag aan de LVKK is dan ook om ons in te zetten voor beter OV en meer ontmoetingsplekken voor jongeren. Dit is cruciaal om Brouwershaven leefbaar te houden en jongeren betrokken te laten blijven bij hun gemeenschap. Daarnaast is er aandacht nodig voor het woningtekort, zodat jonge inwoners niet gedwongen worden om naar andere plaatsen te verhuizen!

Gebrek aan flexibiliteit

Dit is een praktisch bezwaar dat ook regelmatig werd genoemd als reden om niet actief te worden. Het geldt met name voor de vaste rollen zoals het bestuur van een dorpsvereniging of dorpshuis. Het gaat dan om de grote verantwoordelijkheden die jonge mensen kunnen afschrikken. Een penningmeester of secretaris heeft bijvoorbeeld een serieuze taak die door het hele jaar aandacht vraagt. Daar komen nog een groot aantal vaste vergadermomenten bij. Dergelijke rollen sluiten steeds moeilijker aan bij de drukke levens van jonge dorpsbewoners.

Zij hebben drukke banen, een actieve vriendenkring en/of een jong gezin. Zij willen zich best actief inzetten, maar willen daar ook flexibel in kunnen zijn. Dat maakt een deel van de taken minder aantrekkelijk.

Regelgeving

Dit is een kritiekpunt dat moeilijk is op te lossen door dorpsorganisaties zelf. Maar wel door overheden. Jonge actieve dorpsbewoners ergeren zich aan in hun ogen hinderlijke wet- en regelgeving. Dat kan gaan om zaken als UBO-registraties. Maar ook om ingewikkelde vergunningsprocedures vanuit gemeenten. Met name jonge dorpsbewoners die evenementen organiseren lopen hier tegenaan. Het ontnemt hen vaak de zin om in de toekomst nog een keer iets te organiseren. Of zij overwegen om in de toekomst geen vergunningen meer aan te vragen voor evenementen. Met alle risico's van dien. Daarbij speelt ook wel eens het gevoel dat beleidsmakers jonge actieve dorpsbewoners niet serieus nemen. Ook dat raakt een gevoelige snaar.

Regelgeving die is bedoeld om de samenleving te beschermen, tast soms dus de leefbaarheid aan. Het kan ervoor zorgen dat jonge mensen afhaken of zich niet meer willen schikken aan die regels. Hier ligt dan ook een grote uitdaging voor overheden die verantwoordelijk zijn voor wet- en regelgeving.

Het gebrek aan andere jongeren

Ook dit is een aandachtspunt dat meerdere keren naar voren kwam. Jonge dorpsbewoners vinden het vaak leuk om iets met leeftijdsgenoten te doen. Doordat veel besturen van dorpsorganisaties en dorpshuizen vooral oudere leden tellen, is een jong lid vaak de enige in die leeftijdscategorie. Dat maakt het voor veel jonge dorpsbewoners meteen minder aantrekkelijk. Zij zouden het leuker vinden om zich samen met andere jonge dorpsgenoten actief in te zetten. Op plekken waar dit gebeurt, lijken actieve dorpsbewoners ook enthousiaster over hun inzet.

'Je woont in Tzum, dus je moet wat doen. Maar dat gebeurt wel steeds minder'

In Friesland bezochten we Tsjom (Tzum). Om met Siebrich (23), Anke (20) en Annerigt (24) te praten over wat het betekent om jong te zijn in een dorp. Over hoe zij en andere jonge mensen actief zijn in het dorp. Over welke problemen zij tegenkomen. En over wat de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK) kan doen om daar aandacht aan te geven. Het werd een prachtig gesprek.

De drie jonge vrouwen spelen allemaal in het vrouwenelftal van VV Tzum. En zijn ook actief bij de voetbalclub. Siebrich en Annerigt zitten allebei in het bestuur van de voetbalclub. Je inzetten voor je dorp is voor hen niet meer dan normaal. Ze zijn zo grootgebracht. Of, zoals de moeder van Siebrich haar al leerde: 'Je woont in Tzum, dus je moet wat doen.' Die verbondenheid maakt het dorp ook zo belangrijk voor de jonge vrouwen. Zij willen alle drie in Tzum blijven wonen, vanwege de saamhorigheid, het ons-kent-ons gevoel en de nabijheid van vrienden en familie.

Toch zijn er ook problemen. De voorzieningen in het dorp staan onder druk. Winkels zijn aan het verdwijnen, de bereikbaarheid met het OV is bijna helemaal verdwenen en er is steeds minder te doen voor jongeren tussen de 14 en 20 jaar oud. Het gevoel leeft dat ook de gemeente hier weinig aandacht voor heeft. En zich meer richt op de grotere plaats Franeker. Ondertussen haken ook steeds meer mensen af als vrijwilliger. Juist ook jonge mensen. Door drukte, gebrek aan motivatie, of omdat je ook niet altijd wordt gewaardeerd voor je inzet. Siebrich, Anke en Annerigt maken zich er zorgen over dat steeds minder mensen iets voor Tzum willen doen.

Het grootste probleem in Tzum is dat het heel moeilijk is om er een huis te vinden. De jonge vrouwen willen heel graag in het dorp blijven wonen, net als veel van hun vrienden en

vriendinnen. Maar dit is voor veel van hun generatiegenoten moeilijk. De weinige huizen die te koop komen, zijn vaak groot en duur. Regelmatig worden ze gekocht door oudere mensen die van buitenaf komen. Er is weinig huur, terwijl dit juist voor jongeren een kans biedt om te blijven. En er zijn ook geen nieuwbouwplannen. Hierdoor dreigt een grote groep jonge mensen het dorp te verlaten. Of zij hebben dit de laatste jaren al gedaan. Dat raakt ook de leefbaarheid van het dorp.

De opdracht aan de LVKK was dan ook duidelijk: help ons om deze problemen te agenderen. Zet je in om meer betaalbare woningen in kleine kernen te laten bouwen. Om problemen voor vrijwilligers weg te nemen. Om de voordelen van vrijwilligerswerk te laten zien. Juist ook aan jonge mensen. En voor beter openbaar vervoer op het platteland.

In deze gids staat over ieder van de tien dorpen waar we voor dit project zijn geweest een verhaal. Daar staan ook goede concrete voorbeelden tussen. Hieronder volgen 10 ideeën:

- 1. Benader jonge dorpsbewoners actief**
Persoonlijke uitnodigingen en directe vragen om mee te doen werken beter dan algemene oproepen. Als je jonge dorpsbewoners op het oog hebt voor een actieve rol, zoek hen dan direct op.
- 2. Creëer taken die flexibel zijn in tijdsinspanning**
Overweeg of de taken wel voldoende aansluiten bij de jonge doelgroep. Maak het laagdrempeliger door jongeren de kans te geven om in projectvorm of tijdelijk mee te doen. Knip eventueel bestaande rollen op zodat de totale werklast vermindert. Of vraag hen niet meteen voor een 'grote' bestuurlijke rol, maar eerst voor iets behapbaars.
- 3. Geef ruimte aan ideeën van jongeren**
Jongeren moeten niet alleen advies geven, maar ook daadwerkelijk beslissingen kunnen nemen. Een jong bestuurslid mag nooit het gevoel hebben als excuus te dienen zodat er 'iets' met jongeren is gedaan. Geef jongeren de vrijheid om zelf initiatieven op te zetten en ondersteun hen hierbij. Dat betekent soms ook dat de bestaande manier van werken moet worden aangepast. Hoe moeilijk dat ook is.
- 4. Creëer een ruimte voor jongeren in het dorpshuis**
Jongeren willen graag plekken om samen te komen. Een jongerenruimte in het dorpshuis kan hierbij helpen. Het is belangrijk om jongeren daar ook de vrijheid te geven. Rondom het gebruik van de ruimte moeten afspraken worden gemaakt. Dat is ook een manier om jonge dorpsbewoners actiever te betrekken bij de organisatie.
- 5. Geef jonge dorpsbewoners waardering**
Jonge mensen kunnen zich met allerlei zaken bezighouden. Als zij er voor kiezen om tijd en moeite in het dorp te investeren, is het belangrijk hen daarvoor te waarderen. Zorg er dus voor dat zij zich gezien, gehoord en op waarde geschat voelen. Dat geldt eigenlijk voor elke vrijwilliger, maar is bij deze groep zeker belangrijk.

6. Sluit aan bij de thema's die leven onder jonge dorpsbewoners

Jonge dorpsbewoners hebben vaak specifieke thema's die voor hen belangrijk zijn. En waarvoor zij ook bereid zijn om zich in te zetten. Denk bijvoorbeeld aan woningbouw voor starters. Als dorpsbelangen, -vereniging of -raad is het belangrijk om je hier ook mee bezig te houden. En jongeren juist rond deze thema's te benaderen. Dat maakt het werk van je organisatie tastbaar. En daarmee aantrekkelijker om je als jonge persoon ook voor in te zetten.

7. Zoek contact met bestaande jonge initiatieven

Vaak zijn jongeren al actief in sportverenigingen, jongerenverenigingen, scouting, KPJ's of keten. Of zij organiseren zelf al activiteiten. Zoek vooral het contact met deze groepen.

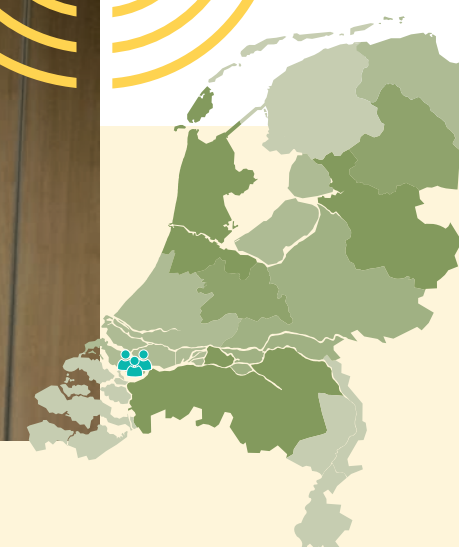
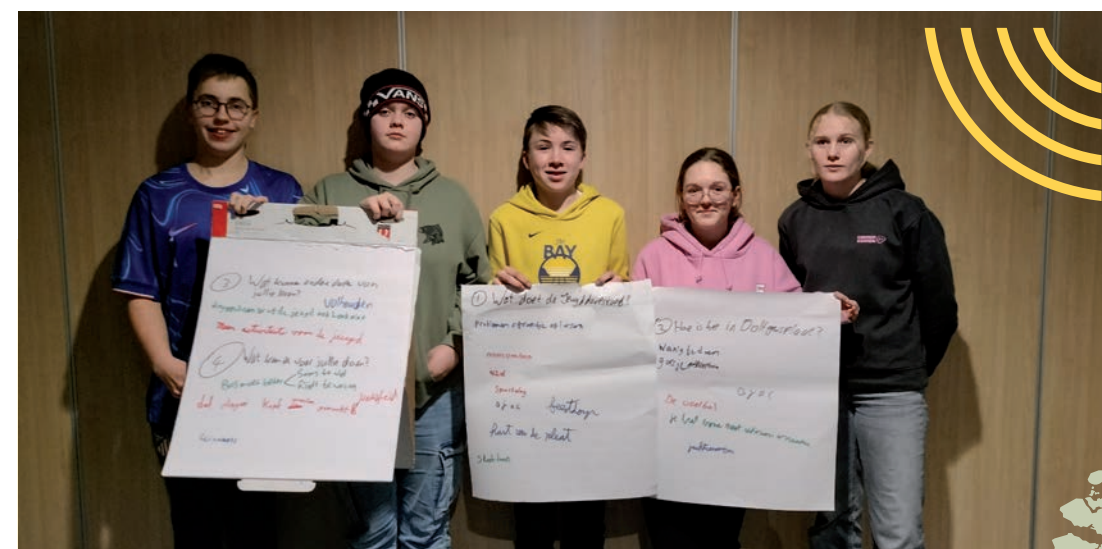
8. Haal inspiratie uit bestaande kennis

Deze gids is niet de enige die verschijnt over dit thema. Er is al veel kennis opgebouwd over hoe jonge mensen te interesseren voor vrijwilligerswerk. Maak daar vooral gebruik van. Vraag bijvoorbeeld een nabijgelegen dorp met veel actieve jonge bewoners hoe zij het hebben aangepakt. Benader je provinciale vereniging voor kleine kernen (zie overzicht op www.lvkk.nl), die altijd goede voorbeelden kennen. Kijk eens op het Kennisplatform Sociale Kracht van het Oranje Fonds. Naar de Bouwstenen voor betekenisvolle jongerenparticipatie van de Nationale Jeugdraad. Of op de pagina die Vereniging NOV hierover heeft. Ook de LVKK kwam al eerder met een uitgave over het betrekken van jongeren bij dorpen. Ook die is nog steeds nuttig!

9. Probeer een groep jongeren in één keer actief te krijgen
Jonge dorpsbewoners geven aan dat zij niet graag de enige jongere zijn in een bestuur, raad of commissie. Probeer daarom meerdere jonge bewoners tegelijk te benaderen. Soms lukt het dorpsraden ook om ineens te verjongen. Ook daar staan voorbeelden van in deze gids.

10. Richt een jeugddorpsraad op om jongeren al vroeg actief te krijgen
Door jonge bewoners (12-16 jaar) al vroeg een actieve rol te geven, krijg je veel input van deze leeftijdsgroep op thema's die zij belangrijk vinden. Bovendien leren deze jeugdige actievelingen al vroeg wat het betekent om je in te zetten voor het dorp. De voorbeelden in deze gids laten zien dat zij daarna ook actief blijven. De LVKK wil daarom komend jaar gaan kijken hoe meer dorpen een jeugddorpsraad kunnen opbouwen.

Friesland - Tzum | Groningen - Oostwold (Westerkwartier) | Drenthe - De Wijk & Roden | Noord-Holland - Obdam, Middelie, Jisp, Zuidoostbeemster & De Rijp | Overijssel - 's-Heerenbroek | Gelderland - Loenen | Zuid-Holland - Ooltgensplaat | Zeeland - Brouwershaven | Noord-Brabant - Raamsdonk | Limburg - Stramproy

De Jeugddorpsraad: hoe in Ooltgensplaat de jeugd aan het roer staat

We bezochten een vergadering van de Jeugddorpsraad in Ooltgensplaat, op Goeree-Overflakkee. En gingen in gesprek voorzitter Tjibbe (14) en de enthousiaste leden Lieke (13), Jelle (13), Emily (12) en Sepp (14), die met nog drie anderen de raad vormen. Begeleider Marianne, tevens Dorpsraads-lid, sloot ook aan. Tjibbe bedacht in 2022 het idee van een Jeugddorpsraad en stelde het voor aan zijn opa, toen nog voorzitter van de 'volwassen' dorpsraad. Het idee werd goed ontvangen en de Jeugddorpsraad opgericht.

De Jeugddorpsraad houdt zich bezig met verschillende projecten en activiteiten, met de realisatie van een skatebaan als belangrijkste resultaat. Aanvankelijk had de gemeente twijfels, maar de Jeugddorpsraad besloot om handtekeningen te verzamelen in het dorp en geld in te zamelen tijdens evenementen. Ze maakten zelfs hun eigen ontwerp voor de skatebaan. Dankzij hun doorzettingsvermogen is de gemeente uiteindelijk overtuigd. Eind 2025 zal de skatebaan, zoals de jeugd het heeft bedacht, werkelijkheid worden.

Daarnaast organiseert de Jeugddorpsraad allerlei activiteiten. Zo zijn zij bezig met een sportdag en een evenement waarbij kinderen in Ooltgensplaat een nacht zonder dak leven. Ook bedenken zij een invulling voor het maandelijkse Jeugd Activiteiten Centrum in Ooltgensplaat. Bij de Jeugddorpsraad staat plezier voorop, maar ondertussen leren de leden belangrijke vaardigheden en betekenen iets voor hun dorp. Ook de 'volwassen' onderwerpen schuwen ze niet. Zo maken ze zich zorgen over het nabijgelegen strandje, dat vaak wordt verwaarloosd en waar regelmatig vernielingen plaatsvinden. De leden van de Jeugddorpsraad willen dit strandje aantrekkelijker maken en beter onderhouden, zodat het een fijnere plek wordt voor de jeugd en andere dorpsbewoners.

Elk lid heeft zijn eigen verantwoordelijkheden en de raad vergadert maandelijks. Marianne, een lid van de volwassen dorpsraad, leidt de vergaderingen en ondersteunt hen in hun initiatieven. De leden van de Jeugddorpsraad zijn over het

algemeen positief over hun leven in Ooltgensplaat, ook al moeten zij 18 kilometer fietsen naar hun middelbare school. Jelle benadrukt dat iedereen elkaar goed kent: "Je bent bijna met iedereen vrienden." Veel leden willen ook in de toekomst in Ooltgensplaat blijven wonen, en sommigen hopen zelfs ooit deel uit te maken van de volwassen dorpsraad. De leden van de Jeugddorpsraad denken dat andere dorpen veel van hun aanpak kunnen leren. Ze pleiten voor het oprichten van jeugddorpsraden overal in Nederland, zodat de jeugd hun ideeën en wensen kan delen. "Dan zie je wat de jeugd belangrijk vindt en ontstaan er meer activiteiten," zegt Sepp.

Ook voor de landelijke inzet van de LVKK heeft de Jeugddorpsraad een paar heldere prioriteiten. Allereerst de veiligheid in dorpen. Emily wijst daarbij op de vandalisme problemen en vraagt om meer politie-inzet. Ook het openbaar vervoer moet verbeteren. Er rijden te weinig bussen. En als ze rijden, bijvoorbeeld rond de schooltijden, zitten ze overvol.

Belangrijke thema's voor jonge dorpsbewoners

Tijdens de gesprekken met jonge dorpsbewoners ging het ook veel over de thema's die zij belangrijk vinden. Waar maken zij zich zorgen over in en om hun dorp? De vijf belangrijkste van deze thema's zijn hieronder besproken. Deze komen ook terug in het manifest dat de LVKK met de gesproken jongeren opstelt over hoe het platteland aantrekkelijk kan blijven.

Het is in ieder geval belangrijk om beter te gaan luisteren naar jonge dorpsbewoners. Zij voelen zich weinig gehoord door media en politiek. Het is voor hen bijvoorbeeld onbegrijpelijk dat het beeld bestaat dat zij graag naar de stad zouden willen verhuizen. En dat hier beleid op wordt gemaakt. Daarom is het in ieder geval belangrijk om jonge dorpsbewoners beter te horen in beleidsvorming. Zodat beleidsmakers hun perspectief leren begrijpen. En beleid kunnen maken dat de positie van jonge dorpsbewoners versterkt in plaats van verzwakt.

Dit zijn de vijf belangrijkste punten waar jonge dorpsbewoners actie willen zien vanuit de politiek:

1. *Betaalbare woningen voor starters*
Jongeren willen graag in hun dorp blijven wonen, maar het gebrek aan starters- en huurwoningen dwingt hen vaak te verhuizen. Dit speelt sterk in haast ieder dorp waar we kwamen. Er wordt weinig gebouwd. En als dat al gebeurt, is het vaak onvoldoende betaalbaar. Hierdoor verlaten

jonge bewoners het dorp met tegenzin. De woonproblematiek is voor hen dan ook het belangrijkste thema.

2. *Beter openbaar vervoer*
Veel dorpen hebben slechte of zelfs helemaal geen busverbindingen. De bussen die rijden komen te vaak niet of op een ander moment opdagen. Dat bemoeilijkt het om studie, werk en/of sociale activiteiten buiten het dorp te bereiken. Ook dit probleem speelt in bijna alle dorpen waar we kwamen.
3. *Minder regeldruk*
Jongeren die zich actief inzetten, lopen vaak tegen onnodig ingewikkelde regels aan. Dat gaat dan bijvoorbeeld om vergunningstrajecten vanuit gemeenten. Of wetgeving rondom verplichte registraties in registers. Dit ontmoedigt vrijwillige inzet voor het dorp door jonge bewoners. Of het nodigt uit om de bestaande regels te negeren en daarmee risico's te lopen. Dit probleem speelt dus met name onder reeds actieve jongeren.

'Een actieve gemeenschap in Raamsdonk'

In Noord-Brabant bezochten we de KPJ Raamsdonk in de Boer-Inn, hun eigen ruimte in het Ontmoetings-centrum Raamsdonk. We spraken er met voorzitter Babet (24) en bestuursleden Siem (20) en Peter (18) over hun vereniging, het dorp en de uitdagingen waar jonge dorpsbewoners mee te maken hebben.

De KPJ Raamsdonk is al jarenlang een belangrijke ontmoetingsplek voor jongeren uit het dorp en de omgeving. Het katholieke aspect krijgt tegenwoordig weinig aandacht, maar de vereniging blijft sterk en actief. De KPJ Raamsdonk organiseert maandelijks activiteiten in de Boer-Inn en regelt busritten naar festivals en evenementen van andere KPJ's. Daarnaast speelt de vereniging een grote organisatorische rol bij de DollemansDagen. Dit is een jaarlijks zomers feestweekend voor jong en oud. Met een jeugdzeskamp, een feestavond en een zeskamp voor volwassenen. Met 500 deelnemers en 1.000 bezoekers is dit een belangrijk evenement in de omgeving.

Volgens Babet, Siem en Peter is het dorp een fijne plek om te wonen. Er is veel gemeenschapszin: mensen kennen elkaar en ondersteunen activiteiten. Naast de KPJ zijn ook de voetbalvereniging, Carnaval en Halloween belangrijk voor het sociale leven van Raamsdonk. De ligging is bovendien gunstig: met een korte fietstocht ben je bij een directe busverbinding naar Breda en Utrecht.

4. *Ruimte voor ontmoetingsplekken*
In sommige dorpen ontbreekt het jongeren aan goede ontmoetingsplekken. Dit kan komen doordat eerdere voorzieningen zijn verdwenen. Of doordat een bestaand dorps huis niet echt een plek biedt aan jonge bewoners. Het is belangrijk voor jonge dorpsbewoners om elkaar te kunnen ontmoeten. Ook om eenzaamheid te voorkomen. Daarom is het belangrijk om bestaande ontmoetingsplekken aan te moedigen en nieuwe te creëren waar dat nodig is. Dit betekent ook dat er ruimte mag zijn voor informele ontmoetingsplekken, zoals keten.

5. *Een veilig platteland*
Onder jonge dorpsbewoners zijn er ook zorgen over de veiligheid op het platteland. In sommige dorpen is er een toename van criminaliteit of vandalisme. Dorpsbewoners tussen 12 en 16 jaar en dorpsbewoners die zelf jonge kinderen hebben vragen daarvoor voor een betere inzet van politie op het platteland. Dit speelt niet overal, maar wel in een aantal dorpen waar we in gesprek gingen.

Toch zijn er ook uitdagingen. Vrijwilligers werven voor evenementen blijkt steeds moeilijker. "Vaak wordt er naar dezelfde mensen gekeken," merkt Babet op. Siem vult aan: "Mensen hebben snel kritiek, maar de saamhorigheid groeit pas echt als ze zelf bijdragen."

Verder willen veel jongeren graag in Raamsdonk blijven wonen, maar is het aanbod beperkt. Op bewonersavonden klinkt vaak weerstand tegen nieuwbouw, terwijl de stem van jonge woningzoekenden onvoldoende wordt gehoord. Gelukkig zet de gemeente Geertruidenberg zich in voor nieuwe woningen, met speciale aandacht voor jongeren met een binding met het dorp. Babet hoopt zo ook een woning te kunnen vinden.

Van de LVKK hopen de jongeren vooral dat wij overheden aansporen om gemeenschapszin te bevorderen en vrijwilligerswerk aantrekkelijker te maken. Ook het verbinden van actieve dorpsjongeren uit verschillende regio's wordt gewaardeerd.

Wat vragen jonge dorpsbewoners van de LVKK?

De LVKK wil zelf ook de banden met jonge dorpsbewoners aanhalen. Dat was een van de redenen voor dit project. Daarom hebben wij ook gevraagd wat jonge dorpsbewoners van de LVKK verwachten. Dit gaat soms om politieke inzet. Maar soms ook om organisatorische inzet in de ondersteuning van de mogelijkheden voor jonge dorpsbewoners. Behalve de LVKK, kunnen ook onze provinciale leden hun voordeel doen met deze aandachtspunten vanuit jonge dorpsbewoners.

1. *Ondersteuning bij woningbouw*
Zet je in voor meer betaalbare woningen en flexibele woonvormen voor jongeren.
2. *Verbetering van openbaar vervoer*
Maak de bereikbaarheid van dorpen een speerpunt in landelijke en provinciale overleggen.
3. *Minder regeldruk voor initiatieven van jongeren:*
Help bij het verminderen van bureaucratische obstakels, zodat initiatieven vanuit jongeren vaker slagen.
4. *Behoud van voorzieningen*
Maak je sterk voor voldoende ontmoetingsplekken en activiteiten voor jongeren in kleine dorpen.

5. *Bevorderen van jongerenparticipatie*
Help dorpshuizen en dorpsraden om jongeren beter te betrekken en geef hen concrete handvatten. Deze gids is hier een eerste stap in. Maar ook komend jaar hier verder op inzetten. Onder andere door op meer plekken een Jeugddorpsraad te introduceren.
6. *Verbinding tussen actieve jongeren*
Creëer een netwerk waarin jonge dorpsbewoners kennis en ervaringen kunnen delen. Ook hier gaat de LVKK komend jaar mee aan de slag.

‘De jeugd van tegenwoordig doet te weinig’

Voor het jongerenproject gingen we ook naar Loenen in Gelderland. Om te praten met Lieke (20), Wouter (22) en Siem (19). Zij zitten in het bestuur van Jongerenvereniging Spritzshz. Daarmee baten zij een bar uit in de kelder van Dorpscentrum de Brink, het dorpshuis van Loenen. Spritzshz organiseert er feesten voor jongeren van 16+, een activiteiten-week voor kinderen en een jaarlijkse dorpsquiz voor jong en oud. Jonge bewoners van Loenen zijn bijna allemaal lid van Spritzshz en hebben daardoor wat te doen in hun dorp. Met het bestuur van Spritzshz hadden we over wat er bijzonder is aan Loenen, waar zij als actieve jonge vrijwilliger tegenaan lopen, welke zorgen zij hebben over hun dorp, en hoe wij hen als LVKK kunnen ondersteunen.

Lieke, Wouter en Siem zijn lovend over het opgroeien en wonen in Loenen. Zij studeren allemaal in Arnhem of Nijmegen en reizen daarvoor dagelijks twee uur op en neer. Maar dat doen zij graag. Want Loenen is een actief dorp, waar bewoners korte lijntjes met elkaar hebben. Dat zorgt voor verbinding. Er is ook genoeg te doen, ook voor jonge bewoners. Naast wat zij zelf organiseren bij Spritzshz, zijn de wedstrijddagen bij de voetbal en de jaarlijkse kermis belangrijk. Verder waarderen Lieke, Wouter en Siem de rust in het dorp. De slechte bereikbaarheid met het OV is een minpunt. De bus komt vaak niet opdagen, waardoor wel eens een belangrijk tentamen wordt gemist.

Lieke, Wouter en Siem vertellen enthousiast over het al jong vrijwillig verantwoordelijk zijn voor een bar met grote feesten. Vanaf een jaar of 16 kunnen jonge leden van Spritzshz lid worden van de Activiteitencommissie. Daarin organiseren zij alvast feesten. Op latere leeftijd kun je dan doorstromen naar het bestuur. Het wordt wel steeds moeilijker om jonge leden actief te krijgen. Of, zoals voorzitter Wouter (22) het zegt: ‘De jeugd van tegenwoordig doet te weinig.’ Die wijsheid heeft hij vast gekregen door al zo jong verantwoordelijkheid te dragen. En het is ook echt een verantwoordelijkheid om Spritzshz te besturen. Daar komen alle gebruikelijke vereisten voor de horeca kijken. Iemand moet een diploma sociale hygiëne hebben, de tappers moeten verantwoord schenken, en als er iets mis gaat bij feesten, is er contact nodig met politie en gemeente.

Die regelgeving stuit de jongeren wel eens tegen de borst. En maakt het minder aantrekkelijk om je in te zetten. Wouter en een collega-bestuurslid vergaderen mee met het bestuur van Dorpscentrum de Brink, over zaken die Spritzshz aangaan. Er is daardoor goed contact.

Toch hebben de jonge actievelingen ook zorgen over de toekomst van Loenen. Er is veel te weinig betaalbaar woonaanbod. Met eigenlijk bijna geen huurmogelijkheden. Daardoor vertrekken leeftijdsgenoten naar Eerbeek. Loenen vergrijsd en er is weinig doorstroom. En dat maakt het ook moeilijker om Spritzshz straks te laten voortbestaan.

Lieke, Wouter en Siem hebben dan ook een duidelijke hulpvraag aan de LVKK! Zorg dat de jongerencultuur in dorpen blijft bestaan. Zet je in voor voldoende betaalbare woningen. Dan kunnen jonge mensen in dorpen blijven wonen. Dan blijft het dorpsgevoel en de leefbaarheid behouden. Om te voorkomen dat jonge mensen naar de stad trekken, moet ook het openbaar vervoer veel beter. En vooral betrouwbaarder.

‘Als je het goed wil doen, moet je het zelf doen’

Voor het jongerenproject spraken we in Drenthe met Feline (18) en Nikita (24). Twee jonge dorpsbewoners die zich inzetten om hun dorp levendig te houden. Hun betrokkenheid begon uit persoonlijke motivatie, maar inmiddels hebben ze een actieve rol in hun gemeenschap. Feline zit in de JongerenAdviesRaad in Drenthe en zette in de gemeente Noordenveld NoSolo op, een initiatief dat eenzaamheid onder jongeren bestrijdt. Nikita is betrokken bij de dorpsvisie in haar dorp De Wijk. Hun verhalen laten zien hoe jonge mensen met frisse energie een verschil kunnen maken.

Feline vertelt dat ze zich al snel realiseerde dat je niet alleen op oudere bewoners kunt wachten om maatschappelijke problemen op te lossen. “Als je wil dat het goed gebeurt, moet je het echt zelf doen.” Nikita heeft een vergelijkbare motivatie: “Er wordt veel geklaagd, maar weinig ondernomen. Als je het ergens niet mee eens bent, kun je er zelf wat aan doen.” Beiden merken wel dat jongere generaties een groter aandeel moeten gaan leveren in het dorp, gezien de vergrijzing en het afnemende aantal actieve vrijwilligers.

Actief zijn in een kleine gemeenschap brengt uitdagingen met zich mee. Feline benoemt dat ze bij de JongerenAdviesRaad soms niet serieus wordt genomen door beleidsmakers: “Voor hen is dit werk, voor mij is het vrijwillig. Dan voelt het alsof ik een checkbox ben.” Nikita vult aan dat het moeilijk is om mensen te activeren: “Er worden vanuit ons verschillende inspraakavonden georganiseerd, maar de opkomst is beperkt.”

Om andere jongeren te betrekken, is een persoonlijke benadering essentieel. “Vraag mensen direct of ze willen helpen,” zegt Nikita. Feline benadrukt dat het helpt om taken kleiner te maken. “Als mensen zich met een onderwerp kunnen bezighouden dat ze interessant vinden, is het makkelijker om hen erbij te betrekken.”

Volgens Feline en Nikita kan de LVKK de zorgen van jonge dorpsbewoners laten horen. En hen verbinden. “Het helpt als we kennis en ervaringen kunnen uitwisselen met anderen. Hoe lossen zij dingen op, en wat kunnen wij daarvan leren?” Ook pleiten ze voor betere ontmoetingsplekken, meer activiteiten, en aandacht voor starterswoningen. “Als jongeren vertrekken vanwege het woningtekort, verliezen dorpen niet alleen inwoners, maar ook de betrokkenheid van een generatie,” waarschuwt Nikita.

‘Wij willen gewoon dingen voor elkaar krijgen’

In Groningen bezochten we Oostwold, in het Westerkwartier. We spraken er met Janiek (24), Dylan (25), Joost (24) en Gerinda (22). Zij zijn allemaal betrokken bij De Gaveborg, een multifunctionele ontmoetingsplaats in Oostwold. Met deze actieve jonge dorpsbewoners spraken we over hun inzet voor de samenleving, het leven in Oostwold, en wat wij als LVKK kunnen doen om jonge dorpsbewoners te ondersteunen.

Dat de jonge bewoners zo actief zijn, heeft volgens henzelf alles met Gaveborg-beheerder Henriëtte (36) te maken. Zij heeft hen actief betrokken bij de Gaveborg en was ook bij het gesprek. Janiek, Dylan, Joost en Gerinda doen allerlei vrijwilligerswerk. Zo is Janiek onder meer penningmeester van het bestuur van de Gaveborg. En Joost organiseert onder andere een jaarlijkse activiteitenweek voor kinderen. Henriëtte deed met de Gaveborg mee aan het programma De Verschilmakers van het Oranje Fonds. Dat hielp om jonge dorpsbewoners actiever te krijgen.

Janiek, Dylan, Joost en Gerinda hebben allerlei redenen om zo actief te zijn. Zo is er alle ruimte om dingen te doen die zij kunnen en leuk vinden. Joost vindt het bijvoorbeeld geweldig om een activiteitenweek voor kinderen te organiseren. Er wordt dus minder in strakke rolverdeling gedacht, en iedereen mag zichzelf zijn. Daarbij gaat de Gaveborg uit van gelijkwaardigheid. Niemand in Oostwold staat boven de ander en alle ideeën krijgen een kans. Janiek is bijvoorbeeld een jonge penningmeester in een wat ouder bestuur. Maar zij ervaart alle ruimte voor haar inbreng. ‘Al is de voorzitter het er niet mee eens, is dat geen reden om het niet te doen. Dat bepalen we echt samen. Want wij willen gewoon dingen voor elkaar krijgen.’ Henriëtte probeert heel Oostwold bij de Gaveborg te betrekken. Met de ‘optrommelactie’ bijvoorbeeld. Door iedere straat van het dorp gaat een ideeëntrommel, zodat mensen kunnen aangeven wat zij missen in Oostwold en wat zij hier zelf aan kunnen doen. Zo bleek er speelruimte te missen. Naast de Gaveborg is toen een speeltuin voor kinderen en beweegpark voor volwassenen aangelegd. Dylan geeft daar nu trainingen. Verder heeft Henriëtte goed contact met de jonge bewoners. Janiek, Dylan, Joost en Gerinda hebben weer verschillende vrienden. Zo blijft er contact met veel meer jonge bewoners. En ontstaat er niet één klikje. Voor de jonge bewoners is de saamhorigheid een belangrijke reden om graag in Oostwold te willen blijven wonen. Er zijn leuke activiteiten en mensen vinden elkaar snel. Ook nieuwkomers worden betrokken bij

het dorpsleven. Verder ligt het dorp op een fijne locatie, biedt het rust en ruimte en een veilige omgeving. De matige bereikbaarheid is volgens de jonge bewoners het grootste probleem. Het lukt vaak moeilijk om met de bus uit het dorp weg te komen. Al gaat het mogelijk iets verbeteren binnenkort. Verder heeft de grote sociale veiligheid wel eens een keerzijde. Negatieve verhalen verspreiden zich snel door het dorp. Maar al met al willen Janiek, Dylan, Joost en Gerinda er graag blijven.

De jonge bewoners hebben ook nog een boodschap voor de LVKK. Die kan zich vooral inzetten door een sterk netwerk te blijven van dorpsorganisaties, die kennis voor hen ontwikkelt en met hen deelt. Dan hoeven actieve jonge bewoners niet het wiel opnieuw uit te vinden, maar kunnen zij gebruik maken van wat anders al is ontwikkeld. Verder is het belangrijk dat wij bij overheden blijven aandringen op meer aandacht en een gelijkwaardige positie van kleine dorpen.

'Geen plek voor starters in 's-Heerenbroek'

Op een vrijdagavond bezochten we een keet in het buitengebied van 's-Heerenbroek. Daar spraken we met Jamie (25), Dave (24), Leroy (25), Herrik (26) en Daan (24), die in het weekend samenkomen in hun keet, met nog een groep andere vrienden en vriendinnen. Het gesprek ging over de kracht van hun dorp, maar ook over de uitdagingen waar zij als jonge bewoners tegenaan lopen.

De jongemannen zijn enthousiast over de hechte gemeenschap in 's-Heerenbroek. Jong en oud trekken samen op en er is een ons-kent-ons cultuur. Het jaarlijkse oud en nieuw feest naast Dorpshuis De Kandelaar is een goed voorbeeld. Jamie en Herrik helpen met de organisatie. Er wordt een tent neergezet en iedereen is er welkom. Mensen van 75 vieren het nieuwe jaar met mensen van 15. En bezoekers hebben geen entreprijs, maar doen hun bijdrage in de melkbus bij de ingang. En zo is het een feest voor het hele dorp. Dit soort evenementen maakt dat zij zich hier thuis voelen en er graag willen blijven wonen.

Maar dat blijkt niet eenvoudig. Er worden nauwelijks nieuwe huizen gebouwd, en wat er komt, is met een prijs vanaf vijf ton onbereikbaar voor starters. Terwijl de vraag groot is: Leroy kent alleen al 25 jongeren die graag een huis in of bij het dorp zouden kopen. Ondertussen breidt Zwolle Stadshagen steeds verder uit richting 's-Heerenbroek, met dure woningen voor nieuwe bewoners.

Jamie is daarom toegetreden tot het bestuur van Dorpsbelangen. Hij vertegenwoordigt daar de jonge dorpsbewoners en wil de noodzaak van betaalbare starterswoningen onder de aandacht brengen bij de gemeente Kampen. Die heeft een

belangrijke rol in het toewijzen van plekken waar mag worden gebouwd. En de gemeente heeft zelf veel grond. Volgens Herrik is het belangrijk dat verschillende stemmen in dorpsbelangen vertegenwoordigd zijn. 'Want dorpsbelang moet geen eigen belang worden.'

Ook het openbaar vervoer is een punt van zorg. De bus rijdt alleen rond schooltijden. Verder zijn jongeren aangewezen op eigen vervoersmiddelen. Verbeteringen in OV en woningbouw zijn hard nodig om de leefbaarheid voor jonge dorpsbewoners te behouden. Jamie, Dave, Leroy, Herrik en Daan vragen de LVKK vooral om zich hard te maken voor woningbouw rondom dorpen.

"Jonge energie voor dorpsleven in Noord-Holland"

In Noord-Holland hielden we een gesprek met drie jonge dorpsraadsleden: Lucas (26) uit Middellie, Danae (24) uit Obdam en Flint (19) uit Jisp. Zij zetten zich in om de leefbaarheid in hun dorpen te verbeteren en zien de dorpsraad als een kans om bij te dragen aan hun gemeenschap. Door hun overeenkomsten werd het ook een mooi onderling gesprek.

Danae is vanuit een persoonlijke motivatie actief geworden in de dorpsraad van Obdam. "Ik word er blij van en krijg er energie van," zegt ze enthousiast. Haar eerdere ervaringen als vrijwilliger en bestuurder maken dat ze waardevolle kennis en ervaring toevoegt aan de dorpsraad. Dit maakt het niet alleen gemakkelijker voor haar, maar ook leuker om betrokken te zijn. Voor Lucas is het behouden van het rijke verenigingsleven in Middellie een belangrijke drijfveer. "Het verenigingsleven is cruciaal voor de leefbaarheid in ons dorp," vertelt hij. Daarnaast vindt hij het uitdagend om de belangen van dorpsbewoners te vertegenwoordigen. Flint ziet de dorpsraad in Jisp als een plek waar ontmoeting en verbinding centraal staan. "Ik wil de stem van onze dorpsbewoners laten horen bij de gemeente," legt hij uit. Met zijn werkervaring in het notariaat kan Flint bovendien bijdragen aan de formaliteiten binnen de dorpsraad.

De drie dorpsraadsleden zien duidelijke mogelijkheden om meer jongeren te betrekken. "Het sociale aspect is cruciaal," benadrukken ze gezamenlijk. Een dorpsraad moet niet alleen nuttig zijn, maar ook plezier bieden. Het helpt als meerdere generaties in de raad vertegenwoordigd zijn en het bestuur deels verjongd wordt. Daarnaast is het belangrijk dat het perspectief van jongeren wordt gehoord en dat zij ruimte krijgen om plannen te maken die aansluiten bij hun leefwereld.

"Het gaat pas leven als jongeren zien dat we werken aan thema's die voor hen relevant zijn" zegt Flint. Dit kan bijvoorbeeld gaan over betaalbare woningen, activiteiten of betere voorzieningen. Ook waardering voor het werk van jonge dorpsraadsleden is belangrijk.

Elk dorp heeft zijn eigen uitdagingen. In Middellie en Jisp is de behoefte aan starterswoningen de grootste uitdaging. Daarnaast zijn er in Middellie ook zorgen rond het aantal vrijwilligers in verenigingen. In Jisp zijn het behoud van monumenten en natuur rond het dorp belangrijke thema's. In Obdam gaan de zorgen over verkeersveiligheid, groenvoorziening, criminaliteit en voldoende seniorenwoningen.

De jonge dorpsraadsleden zien een belangrijke rol weggelegd voor de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK). Zij kennen Dorpswerk Noord-Holland al als nuttige organisatie. Nu hopen zij dat de LVKK actieve jongeren uit verschillende dorpen met elkaar verbindt en nieuwe thema's aankaart bij de politiek. Lucas: "Het zou mooi zijn als we van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen inspireren." Of zoals Danae de avond samenvatte: "Naast de vragen die jij stelde, was het vooral fijn om eens met andere jonge dorpsraadsleden te praten." In die verbinding van actieve jonge dorpsbewoners ligt een mooie opdracht van de LVKK.

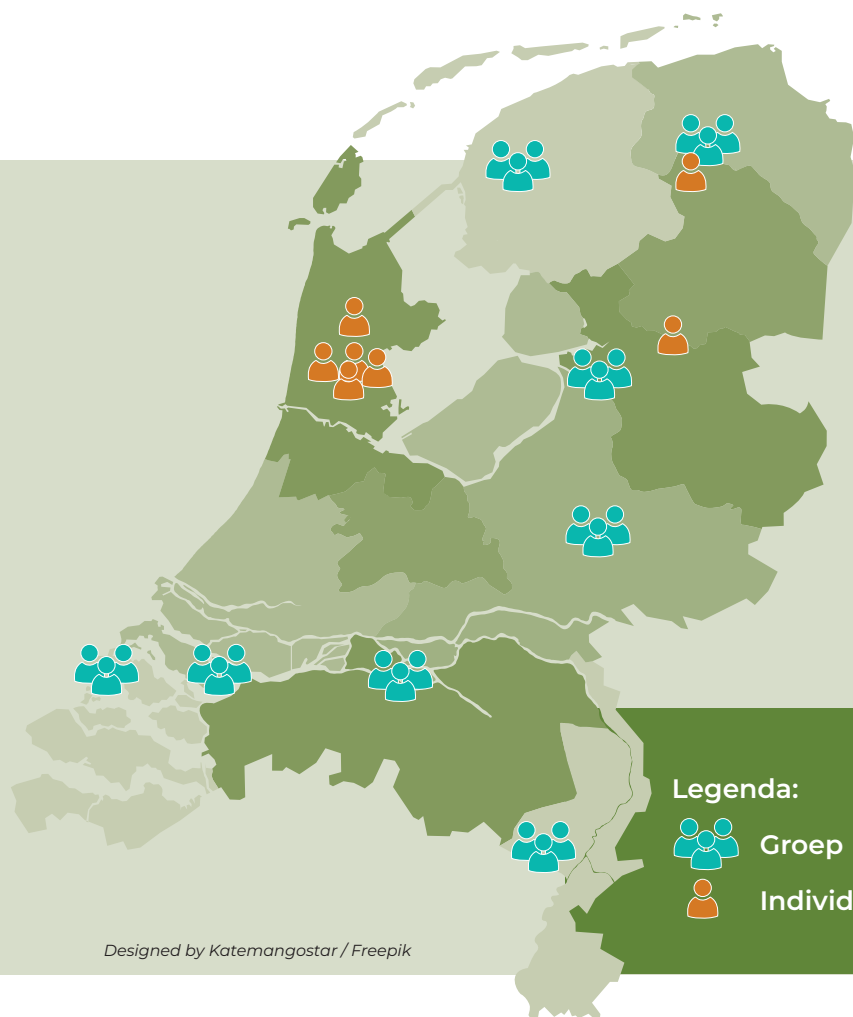
Conclusie

Uit de gesprekken blijkt dat veel jonge dorpsbewoners zich willen inzetten voor hun gemeenschap, maar dat ze daarbij tegen obstakels aanlopen. Dorpshuizen en dorpsraden kunnen aantrekkelijker worden door jongeren meer inspraak en verantwoordelijkheid te geven.

Thema's als wonen, mobiliteit en ontmoetingsplekken zijn voor hen van groot belang. De LVKK kan bijdragen door jongeren te verbinden, hun belangen te behartigen en kennisdeling te faciliteren. Jongeren hebben de energie en ideeën om dorpen levendig te houden—mits ze de kans krijgen om écht mee te doen. Laten we ons daar als samenleving voor inspannen!

Jongerenpanel:

We gingen op 10 plekken in gesprek. In Limburg met de Jeugddorpsraad van Stramproy. In Noord-Brabant met bestuursleden van de KPJ Raamsdonk. In Zeeland met jonge bewoners van Brouwershaven, waarvan één lid van de Stadsraad. In Zuid-Holland met de Jeugddorpsraad van Ooltgensplaat. In Gelderland met het bestuur van Jongerenvereniging Spritshtz uit Loenen. In Overijssel met vaste bezoekers van Keet Veecaten in 's-Heerenbroek. In Noord-Holland met jonge dorpsraadsleden en dorpshuis-bestuurders uit Obdam, Middelie, Jisp, Zuidoostbeemster en De Rijk. In Drenthe met actieve jonge dorpsbewoners uit De Wijk en Roden. In Groningen met de jonge dorpsbewoners die actief zijn in multifunctionele ontmoetingsplaats De Gaveborg in Oostwold. En in Friesland met leden van het vrouwenvoetbalteam van VV Tzum.

Ruwe geografische data:
Friesland - Tzum
Groningen - Oostwold (Westerkwartier)
Drenthe - De Wijk & Roden
Noord-Holland - Obdam, Middelie, Jisp, Zuidoostbeemster & De Rijk
Overijssel - 's-Heerenbroek
Gelderland - Loenen
Zuid-Holland - Ooltgensplaat
Zeeland - Brouwershaven
Noord-Brabant - Raamsdonk
Limburg - Stramproy

Legenda:
 Groep
 Individu

Designed by Katemangostar / Freepik

Colofon

Dit is een uitgave van de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen.

Uitgave: mei 2025

Auteur: Maarten Koreman

Beeld: Eigen beeldmateriaal

Ontwerp & opmaak: Creative Keet

Provinciale verenigingen (leden)

- Groninger Dorpen
- Dorpswurk
- Brede Overleggroep Kleine Dorpen Drenthe (BOKD)
- Overijsselse Vereniging van Krachtige Kernen (OVKK)
- Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland (DKK)
- Dorpswerk Noord Holland
- Zuid-Hollandse Vereniging van Kleine Kernen (ZHVKK)
- Zeeuwse Vereniging van Kleinen Kernen (ZVKK)
- Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant (VKK)
- Vereniging Kleine Kernen Limburg (VKKL)
- Utrechtse Vereniging voor Kleine Kernen (UVKK)

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)